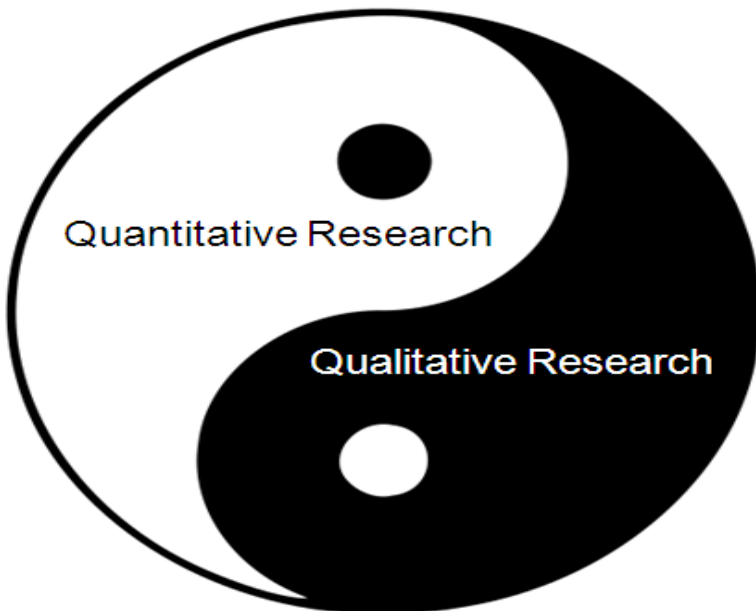

บทความที่ : 2
Article :

**การวิจัยแบบผสม: การนำยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสม
ทั้งหกรูปแบบสู่การปฏิบัติ**

**Mixed Methods Research: Applying Six Mixed
Methods Research Strategies**

[Received Date: December 18, 2019 / Accepted Date: May 4, 2020]

จำเนียร จวงตระกูล* และ กัญจนวลัย นนทแก้ว แฟร์รี่*

Jamnean Joungrakul* and Kanvalai Nontakaew Ferry*

*Distinguished Professor, Far East University, South Korea; Corresponding author e-mail: professordrjj@gmail.com

**คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา [Faculty of Management and Tourism, Burapha University]; E-mail: kanvalai@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมนับว่าเป็นรูปแบบการวิจัยที่มีส่วนช่วยให้ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยแบบผสมมียุทธศาสตร์การวิจัยหลากหลายรูปแบบที่ใช้วิธีการทำการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณกับการทำการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยในการวิจัยเรื่องเดียวกันในโครงการวิจัยเดียวกัน แม้ว่ายุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมมีหลากหลายยุทธศาสตร์แต่บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงการนำเอายุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมหกแบบไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้มีการนำการวิจัยแบบผสมไปใช้ให้มากขึ้นในชุมชนนักวิจัยไทยและสังคมไทย

คำสำคัญ: วิจัยวิจัย; การวิจัยแบบผสม; ยุทธศาสตร์การวิจัย

Abstract

In general it is widely recognized that Mixed Methods Research (MMR) has made a significant contribution to both the quality and credibility of the results of various research projects and is increasingly accepted by the research community and stakeholders. This is due to the fact that MMR uses both quantitative and qualitative research methods for one research topic in a single research project. Although there are several types of MMR strategies available, the aim of this paper is to present six MMR research strategies, in order to promote more application of MMR by Thai research community and Thai society.

Keywords: Research Method; Mixed Research; Research Strategy

บทนำ

การวิจัยสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทหรือหลายรูปแบบรวมทั้งการวิจัยแบบผสมด้วย การวิจัยแต่ละรูปแบบมีรากฐานและที่มาแตกต่างกัน นับตั้งแต่กระบวนทัศน์ (Paradigm) หรือความเชื่อพื้นฐาน (Basic Beliefs) ที่ใช้นำทางการวิจัย อันนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัย (Research Strategy) ที่แตกต่างกันไป เป็นผลให้มีวิธีการดำเนินการวิจัยที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของการวิจัยแบบผสม นั้นจะมีความแตกต่างกันเป็นแบบตรงกันข้ามจึงมักก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการวิจัย และนำไปสู่ความสับสนในการวิจัยแบบผสมอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยแต่ละรูปแบบจะมีระเบียบวิธีการในการดำเนินการวิจัยที่แตกต่างกันไป ในปัจจุบันนี้การวิจัยแบบผสมได้รับความนิยมมากขึ้น ทั้งในการดำเนินการวิจัยและการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา และในขณะนี้ในต่างประเทศได้มีเสียงเรียกร้องให้มีการจัดการเรียนการสอนการวิจัยแบบผสมในระดับที่ต่ำกว่าระดับบัณฑิตศึกษาด้วย (Roberts and Allen, 2019) อีกทั้งยังมีข้อเสนอแนะให้จัดการเรียนการสอนวิชาการวิจัยแบบผสมอย่างเพียงพอ (Brannen, 2018) ซึ่งในประเทศไทยก็มีข้อเสนอทำนองเดียวกันนี้เช่นกันรวมทั้งการฝึกอบรมด้วย (จำเนียร จวงตระกูล และ กัญจนวลัย นนทแก้ว แพร่รี, 2563) นอกจากนี้ยังมีประเด็นข้อกังวลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความหลากหลายและซับซ้อนที่ต้องใช้เวลาในการเรียนการสอนและการดำเนินการมากที่อาจนำไปสู่ปัญหาความผิดพลาดในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพของการวิจัยแบบผสมได้ (Brannen, 2018; วัลนิกา ฉลากบาง, 2560; ลิขิตา เถลิ้มพลโยธิน และ ประสพชัย พสุนนท์, 2561) เนื่องจากการวิจัยแบบผสมดำเนินการวิจัยอยู่ภายใต้กระบวนทัศน์ปฏิบัตินิยมซึ่งแตกต่างจากกระบวนทัศน์ที่ใช้นำทางการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งอยู่ภายใต้กระบวนทัศน์แบบปฏิฐานนิยมหรือหลังปฏิฐานนิยม และการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งอยู่ภายใต้กระบวนทัศน์สร้างสรรค์นิยมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการวิจัยแบบผสมมี

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงเป็นของตนเองที่โดดเด่น คือมียุทธศาสตร์การวิจัยหลักสองแบบคือ แบบดำเนินการตามลำดับคือการทำวิจัยอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนคือระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพเสร็จแล้วจึงทำการวิจัยอีกแบบหนึ่งตามมาโดยมีการบูรณาการผลการวิจัยเข้าด้วยกัน กับอีกแบบหนึ่งคือการดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไปเป็นแบบคู่ขนานและมีการบูรณาการข้อมูลทั้งสองแบบเข้าด้วยกัน สิ่งที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งก็คือภายใต้ยุทธศาสตร์หลักของการวิจัยแบบผสมสองแบบนี้ยังมีการแบ่งแยกย่อยยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมออกเป็นอย่างละสามแบบรวมทั้งสิ้นมียุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมหกแบบด้วยกัน ซึ่งในแต่ละแบบก็มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงมักก่อให้เกิดความสับสนแก่นักวิจัยใหม่หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการวิจัย การเลือกใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยมีความสำคัญมากเพราะจะนำไปสู่การออกแบบการวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัยที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่จะได้จากการวิจัยที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงซึ่งอาจจะไม่สามารถตอบคำถามการวิจัยหรืออาจจะไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเกิดการสูญเสียเปล่าทางการวิจัยได้

วัตถุประสงค์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับ (1) ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมหกแบบ (2) การนำเอายุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมหกแบบไปใช้ในทางปฏิบัติสาระสำคัญของบทความนี้ประกอบด้วย (1) บทนำ อันเป็นการกล่าวนำให้เห็นถึงปัญหาความสำคัญที่เป็นที่มาของการเขียนบทความฉบับนี้ (2) แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบผสม รวมถึงคำจำกัดความของการวิจัยแบบผสมและประวัติความเป็นมาของการวิจัยแบบผสม (3) ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสม ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำตามลำดับเพื่ออธิบายผล (Sequential Explanatory Strategy) ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำตามลำดับเพื่อสำรวจผล (Sequential Exploratory Strategy) ยุทธศาสตร์

การวิจัยแบบทำตามลำดับเพื่อแปลงโฉม (Sequential Transformative Strategy) ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำคู่ขนานเพื่อเปรียบเทียบผล (Concurrent Triangulation Strategy) ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำคู่ขนานแบบซ้อนกัน (Concurrent Nested or Embedded Strategy) และยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำคู่ขนานเพื่อแปลงโฉม (Concurrent Transformative Strategy) (4) การนำยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมทั้งหกแบบสู่การปฏิบัติ และ (5) สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบผสม

คำจำกัดความ

เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมได้ดีขึ้นและกระชับขึ้นในบทความนี้ จึงขอนำเสนอคำจำกัดความของการวิจัยแบบผสมที่กำหนดโดย Johnson, Onwuegbuzie, & Turner (2007) ซึ่งเป็นผลมาจากการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์ความหมายของการวิจัยแบบผสมที่กำหนดโดยนักวิชาการชั้นนำในด้านการวิจัยแบบผสมจำนวน 19 รายออกมาเป็นคำจำกัดความทั่วไปคือ “การวิจัยแบบผสมคือการวิจัยประเภทหนึ่งที่มีนักวิจัยคนหนึ่งหรือทีมหนึ่งรวมเอาส่วนประกอบของการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ (เช่น การใช้มุมมองทางการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ เทคนิคการอนุมาน เป็นต้น) มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปทั้งด้านกว้างและลึกของความเข้าใจและการยืนยัน” (Johnson et al., 2007) ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วก็คือการวิจัยแบบผสมเป็นการวิจัยที่นักวิจัยทำการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการวิจัยเรื่องเดียวกันในโครงการวิจัยเดียวกัน

ประวัติความเป็นมา

ทางด้านสังคมศาสตร์นั้นมีการทำการวิจัยสองแบบร่วมกันอย่างเป็นทางการเมื่อปี 1959 (Johnson et al., 2007) และได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันซึ่งมีการดำเนินการภายใต้กระบวนทัศน์หรือความเชื่อพื้นฐานแบบปฏิบัตินิยม

ซึ่งเชื่อในการทำการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ กล่าวคือการทำวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียวยังไม่ทำให้ นักวิจัยมั่นใจได้ว่าผลการวิจัยนั้นจะสามารถเชื่อถือได้ ดังนั้นในกรณีที่นักวิจัยทำการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วได้ความรู้หรือได้ทฤษฎีมาจากการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วนักวิจัยจึงต้องทำการวิจัยเชิงปริมาณต่อไปโดยการนำเอาทฤษฎีที่ได้มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมาทำการทดสอบหรือยืนยันด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ในทำนองเดียวกันเมื่อนักวิจัยทำการวิจัยเชิงปริมาณแล้วโดยการนำเอาทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาทำการทดสอบหรือยืนยันด้วยการวิจัยเชิงปริมาณแล้ว นักวิจัยอาจจะยังไม่มั่นใจในผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้มา นักวิจัยก็จะทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาอธิบายข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ หรืออาจทำการวิจัยทั้งสองแบบคือ การทำงานวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องเดียวกันในโครงการเดียวกัน คู่ขนานกันไปจนจบแล้วนำผลการวิจัยทั้งสองแบบมาเปรียบเทียบกัน เป็นต้น

การวิจัยแบบผสมได้รับความนิยมและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางมากขึ้นจนมีการก่อตั้งวารสารการวิจัยแบบผสมเพื่อเป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานการวิจัยแบบผสมโดยตรงคือ วารสารการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research Journal) เริ่มตีพิมพ์ในปี 2007 (Wikipedia, n.d.) และต่อมานักวิจัยแบบผสมในสหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้งสมาคมนักวิจัยแบบผสมขึ้นมาชื่อว่า สมาคมการวิจัยแบบผสมในสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งเมื่อปี 2013 (Mixed Methods International Research Association, n.d.) และในระดับนานาชาติได้มีการก่อตั้งสมาคมนักวิจัยแบบผสมนานาชาติขึ้นชื่อว่า สมาคมการวิจัยแบบผสมนานาชาติ เมื่อปี 2020 (Twitter, 2019) นับว่าการวิจัยแบบผสมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งทางวิชาการโดยสามารถเข้ามาอุดช่องว่างระหว่างกระบวนทัศน์การวิจัยที่เก่าแก่สองแบบที่ทำการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพแยกจากกันมาโดยตลอด การวิจัยแบบผสมจึงเป็นการวิจัยที่เชื่อมประสานระหว่างกระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยมที่นำทางการวิจัยเชิงปริมาณกับกระบวน

ทัศน์ สร้างสรรค์นิยมและกระบวนทัศน์อื่นที่นำทางการวิจัยเชิงคุณภาพและช่วยให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสม

ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้หลายแบบ เช่น Creswell & Plano Clark (2007) แบ่งเป็นสี่แบบ เป็นต้น แต่ในบทความนี้จะใช้การแบ่งเป็นหกแบบตามที่ Creswell (2009) ได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การทำตามลำดับเพื่ออธิบายผล (Sequential Explanatory Strategy) การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้เริ่มต้นด้วยการทำวิจัยเชิงปริมาณก่อนตามด้วยการทำวิจัยเชิงคุณภาพ การให้น้ำหนักแก่การวิจัยทั้งสองแบบในการดำเนินงานของแต่ละขั้นนั้นเท่าเทียมกัน ส่วนการผสมหรือบูรณาการข้อมูลการวิจัยทั้งสองแบบนี้กระทำในขั้นการตีความ กล่าวคือเมื่อทำการวิจัยเชิงปริมาณเสร็จแล้วก็ทำการวิจัยเชิงคุณภาพต่อแล้วนำเอาผลของการวิจัยเชิงคุณภาพมาอธิบายผลของการวิจัยเชิงปริมาณ จุดเน้นพื้นฐานสำคัญของการวิจัยตามยุทธศาสตร์แบบนี้มุ่งเน้นที่จะอธิบายผลของการวิจัยเชิงปริมาณในบางประเด็นในรายละเอียดเพิ่มขึ้นหรืออธิบายผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมาย เช่น ใช้การสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล อันจะทำให้เกิดความเข้าใจผลของการวิจัยเชิงปริมาณได้ดีขึ้น จุดแข็งคือเป็นแบบที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเพราะแบ่งเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจนตามลำดับ จุดอ่อนคือเป็นการวิจัยที่ใช้เวลามากเนื่องจากให้น้ำหนักกับทั้งสองขั้นตอนเท่าเทียมกัน (Terrell, 2012)

2. ยุทธศาสตร์การทำตามลำดับเพื่อสำรวจผล (Sequential Exploratory Strategy) การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้เริ่มต้นด้วยการทำการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนแล้วจึงดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ การให้น้ำหนักการวิจัยในแต่ละขั้นตอนนั้นมีการให้น้ำหนักเท่าเทียมกันหรืออาจจะให้น้ำหนักที่ขั้นหนึ่งมากกว่าก็ได้ สำหรับการบูรณาการข้อมูลการวิจัยทั้งสองแบบนี้กระทำในขั้นตอนของการตีความหมาย การวิจัยที่ใช้

ยุทธศาสตร์แบบนี้มีเป้าหมายสำคัญคือ (1) เพื่อทดสอบส่วนใดส่วนหนึ่งของทฤษฎี (2) เพื่อสามัญการข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไป (3) เพื่อพัฒนาเครื่องมือ เช่น ใช้กลุ่มขนาดเล็กเพื่อสร้างเครื่องมือแล้วนำไปเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นนั้น จุดแข็งคือ มีความชัดเจนอธิบายได้ง่าย ตรงไปตรงมามีขั้นตอนที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนส่วนจุดอ่อนก็คือใช้เวลามากในกรณีที่ให้น้ำหนักแก่การวิจัยทั้งสองประเภทเท่าเทียมกัน (Terrell, 2012)

3. ยุทธศาสตร์การทำตามลำดับเพื่อแปลงโฉม (Sequential Transformative Strategy) การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้ดำเนินการโดยทำการวิจัยสองแบบแยกจากกันในขั้นการเก็บข้อมูล โดยจะเก็บข้อมูลการวิจัยแบบใดก่อนก็ได้ การให้น้ำหนักความสำคัญสามารถให้น้ำหนักแก่การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งมากกว่าหรือจะให้น้ำหนักเท่าเทียมกันก็ได้ การบูรณาการข้อมูลกระทำในขั้นการตีความ การวิจัยตามยุทธศาสตร์แบบนี้ใช้ทฤษฎีหรือมุมมองด้านการเป็นตัวแทน หรืออุดมการณ์ หรือกรอบแนวคิดเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแนวทางในการเนินการวิจัย ในการวิจัยแบบนี้มุมมองทางทฤษฎีที่ใช้นำทางทางการวิจัยมีความสำคัญมากกว่าวิธีการเก็บข้อมูลทั้งสองแบบ เป้าหมายหลักพื้นฐานของการวิจัยแบบนี้อยู่ที่การใช้วิธีการที่จะเป็นฐานของมุมมองทางทฤษฎีของนักวิจัย ที่อาจจะสามารถส่งเสียงให้แก่มุมมองที่หลากหลายเพื่อที่จะเป็นตัวแทนที่ก่อให้เกิดสิ่งที่ตึกมากขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย หรือเพื่อที่จะสามารถทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์หรือกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลจากการศึกษา จุดแข็งคือ มีความตรงไปตรงมาอย่างยิ่งในขั้นตอนของการนำสู่การปฏิบัติและการรายงาน ส่วนจุดอ่อนก็คือ ใช้เวลามากในการดำเนินงานและมีแนวทางที่เป็นแบบอย่างในการวิจัยน้อยเนื่องจากยังขาดวรรณกรรมด้านการแปลงโฉมที่เคลื่อนย้ายจากขั้นการเก็บข้อมูลในขั้นตอนที่หนึ่งไปสู่ขั้นตอนที่สองของการเก็บข้อมูล (Terrell, 2012, p. 266)

4. ยุทธศาสตร์การทำวิจัยแบบคู่ขนานเพื่อเปรียบเทียบผล (Concurrent Triangulation Strategy) การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้ดำเนินการวิจัยทั้งสองแบบ

ควบคู่กันหรือคู่ขนานกันไป โดยมีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยทั้งสองแบบแล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นมาเปรียบเทียบกันในตอนสุดท้าย การให้น้ำหนักแก่การวิจัยทั้งสองแบบควรเท่าเทียมกัน แต่ก็สามารถให้น้ำหนักการวิจัยแบบหนึ่งมากกว่าอีกแบบหนึ่งได้ การการบูรณาการข้อมูลกระทำในขั้นตอนของการตีความ การตีความจะบันทึกถึงความเป็นไปหรือไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของการเพิ่มพูนความรู้ที่กำหนดขึ้นจากผลการวิจัย การบูรณาการข้อมูลอาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล เป้าหมายหลักเบื้องต้นของการวิจัยแบบนี้คือการยืนยันหรือการตรวจสอบข้ามโครงการวิจัยโครงการใดโครงการหนึ่งโครงการเดียว จุดแข็งของการใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้ก็คือนักวิจัยส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยและระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาน้อยกว่าการใช้ยุทธศาสตร์แบบทำตามลำดับ เป็นการแก้ไขจุดอ่อนตามธรรมชาติโดยการใช้การวิจัยสองแบบในโครงการเดียวกัน สำหรับจุดอ่อนนั้นอยู่ที่ผู้วิจัยจะต้องมีความเชี่ยวชาญ ความพยายามอย่างมากในการที่จะศึกษาปรากฏการณ์ที่จะต้องใช่วิธีการสองวิธีที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังอาจมีความยากลำบากในการที่จะเปรียบเทียบข้อมูลสองประเภทและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกันของข้อมูลที่เกิดขึ้นในการดำเนินการวิจัย (Terrell, 2012)

5. ยุทธศาสตร์การทำวิจัยแบบคู่ขนานที่ซ้อนกัน (Concurrent Nested Strategy) ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้ ในบางตำราเรียกว่ายุทธศาสตร์การทำวิจัยแบบคู่ขนานที่ฝังใน (Concurrent Embedded Strategy) (Creswell & Plano Clark, 2007) ยุทธศาสตร์นี้เป็นการทำวิจัยทั้งสองแบบควบคู่หรือคู่ขนานกันไป โดยมีการวิจัยแบบหนึ่งซ้อนหรือฝังอยู่ในการวิจัยอีกแบบหนึ่ง การให้น้ำหนักความสำคัญของการเก็บข้อมูลจะให้น้ำหนักกับวิธีการวิจัยแบบหนึ่งที่เป็นหลักมากกว่าวิธีการวิจัยที่ซ้อนหรือฝังอยู่ในการวิจัยที่เป็นแบบหลักนั้น ส่วนการบูรณาการข้อมูลนั้นกระทำในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล มุมมองทางทฤษฎีอาจจะนำทางการศึกษาหรือไม่ก็ได้ เป้าหมายหลักพื้นฐานที่สำคัญก็คือ เพื่อให้ได้มุมมองที่กว้างขวางกว่าที่จะสามารถหามาได้จากการใช้

วิธีการเพียงวิธีเดียวโดยการกำหนดไว้ล่วงหน้าในการเก็บข้อมูล เป้าประสงค์รองลงมาก็คือ เพื่อที่จะใช้วิธีการแบบฝังในนี้ในการตอบสนองคำถามการวิจัยหลายคำถามที่แตกต่างกันออกไปหรือเพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มคนต่างๆ ในระดับต่างๆ กันภายในองค์กร จุดแข็งก็คือสามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสองแบบควบคู่ไปในเวลาเดียวกันได้ สามารถเก็บข้อมูลทั้งสองแบบที่เฝ้าต่อมุมมองจากแต่ละส่วนที่เลือกโดยให้ประโยชน์ต่อทั้งสองวิธี จุดอ่อนก็คือจำเป็นจะต้องมีการแปลงโฉมข้อมูลเพื่อที่จะบูรณาการข้อมูลในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเหตุนี้อาจนำไปสู่ประเด็นในการแก้ไขปัญหามีความขัดแย้งกันทางข้อมูลที่อาจเกิดขึ้นระหว่างข้อมูลประเภทต่างๆ นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรมจำนวนน้อยในการทำวิจัยในด้านนี้ ผลของการวิจัยอาจจะมีผลความลำเอียงโดยการเรียงลำดับที่แตกต่างกันที่กำหนดให้อันเป็นผลมาจากการออกแบบงานวิจัย (Terrell, 2012)

6. ยุทธศาสตร์การทำวิจัยแบบคู่ขนานที่แปลงโฉม (Concurrent Transformative Strategy) การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้เป็นการทำวิจัยสองแบบที่มีการเก็บข้อมูลควบคู่กันหรือคู่ขนานกันสองระยะ การให้ความสำคัญอาจให้แก่นักวิจัยคนหนึ่งมากกว่าหรืออาจให้ความสำคัญแก่ทั้งสองนักวิจัยเท่าเทียมกัน มีมุมมองทางทฤษฎีแบบใดแบบหนึ่งเป็นเครื่องมือแนวทาง เช่น ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) การเป็นตัวแทน (Advocacy) การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) หรือกรอบแนวคิดทางทฤษฎี (Theoretical Framework) ทำนองเดียวกันกับการดำเนินการวิจัยตามยุทธศาสตร์การทำตามลำดับ วัตถุประสงค์คือเพื่อเปิดโอกาสให้นักวิจัยใช้วิธีการวิจัยที่สามารถตอบสนองมุมมองทางทฤษฎีของตนได้ดีที่สุด จุดแข็งคือนักวิจัยสามารถเก็บข้อมูลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันตามมุมมองของแต่ละแบบ ทำให้มีข้อได้เปรียบที่เป็นประโยชน์ทั้งสองวิธีอีกทั้งยังเป็นแบบที่นักวิจัยส่วนใหญ่มีความคุ้นเคย เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะสั้นกว่าการวิจัยที่ใช้แบบการทำตามลำดับ อีกทั้งยังเป็นการชดเชยจุดอ่อนอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการทำทั้งสอง

แบบ จุดอ่อนคือจำเป็นต้องแปลงโฉมข้อมูลเพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการในขณะทำการวิเคราะห์ข้อมูล การทำเช่นนี้อาจนำไปสู่ประเด็นปัญหาในการแก้ปัญหาความขัดแย้งกันของข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างข้อมูลสองประเภทที่แตกต่างกัน อีกประการหนึ่งก็คือ นักวิจัยจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญอย่างสูงและต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการศึกษาปรากฏการณ์ ที่ทำการศึกษาโดยใช้สองวิธีการที่แตกต่างกัน (Terrell, 2012)

การนำยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมหกแบบสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมหกแบบที่นำเสนอในบทความนี้ แต่ละแบบก็มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน การเลือกใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยให้เหมาะสมกับโครงการวิจัยและสมรรถนะของนักวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในส่วนนี้จะได้นำเสนอข้อพิจารณาในการเลือกใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมทั้งหกแบบเพื่อนำสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมตามลำดับไป

1. การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำตามลำดับเพื่ออธิบายผล (Sequential Explanatory Strategy) มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้คือ (1) การออกแบบการวิจัยมีความเรียบง่ายและชัดเจน โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็นสามระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง ทำการวิจัยเชิงปริมาณก่อนโดยดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปริมาณอย่างครบถ้วนสมบูรณ์จนได้รับผลของการวิจัยเชิงปริมาณ ระยะที่สอง การวิจัยเชิงคุณภาพโดยนำเอาผลของการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นตัวตั้งว่าประเด็นหรือจุดเน้นของการวิจัยเชิงคุณภาพคืออะไรแล้วดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพแบบทั่วไป (General Design) กล่าวคือไม่ต้องใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงคุณภาพแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะการเก็บข้อมูลก็ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพตามปกติ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นกลุ่ม (Focus Group) และอื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลก็สามารถใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบการกำหนดทิศทางล่วงหน้า (Directed

Content Analysis) (Hsieh & Shannon, 2005) ได้เนื่องจากมีทฤษฎีนำทางอยู่แล้ว หรือจะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามแบบของ Saldana (2009) ก็ได้ ระยะเวลาที่สาม การบูรณาการหรือการผสมผสานข้อมูล ในขั้นนี้เป็นการนำเอาผลของการวิจัยเชิงคุณภาพมาอธิบายผลของการวิจัยเชิงปริมาณให้เกิดความชัดเจน หรือให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งตามวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้คือการอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณ (2) ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้คือในระยะที่สองการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยอาจเกิดความยุ่งยากลำบากใจในการที่จะเลือกใช้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดกลุ่มตัวอย่างขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำเนียร จวงตระกูล, 2561) วิธีการเก็บข้อมูล (Joungtrakul, Sheehan, & Aticomswan, 2013) และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะแบ่งออกเป็นสามแบบ (Hsieh & Shannon, 2005) คือการวิเคราะห์เนื้อหาแบบดั้งเดิม (Conventional Content Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหาแบบกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า (Directed Content Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสรุปความ (Summative Content Analysis) ซึ่งในการใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า หรือ การวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบของ Saldana (2009) จะเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม ประเด็นสำคัญอย่างยิ่งคือการวิเคราะห์เนื้อหาทุกแบบจะต้องมีการลงรหัส (Coding) และมีการจัดประเภทหรือหัวข้อของข้อมูล (Category) และการกำหนดหัวข้อเรื่อง (Theme) อันเป็นผลของการวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนนี้มักเป็นส่วนที่ขาดหายไปจากการนำเสนอในการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมที่ทำการโดยทั่วไปในปัจจุบัน (3) การวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้เหมาะสำหรับโครงการวิจัยที่มีทฤษฎีนำทางอยู่แล้ว และเหมาะสำหรับนักวิจัยเชิงปริมาณที่ต้องการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) จากการวิจัยเชิงปริมาณไปสู่การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยแบบผสม เนื่องจากนักวิจัยเชิงปริมาณจะมีความเชี่ยวชาญในการวิจัยเชิงปริมาณอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม

นักวิจัยสมควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างชัดเจนเสียก่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบต่างๆ รวมทั้งการกำหนดจุดอัมตัมตัวของข้อมูล (จำเนียร จวงตระกูล, 2561)

2. การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำตามลำดับเพื่อสำรวจผล (Sequential Exploratory Strategy) มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้คือ (1) การออกแบบการวิจัยมีความเรียบง่ายและชัดเจน คล้ายกับแบบที่หนึ่ง ต่างกันเพียงจุดเริ่มต้น และส่วนอื่นอีกเล็กน้อย คือ มีการแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็นสามระยะ เช่นกัน คือ ระยะที่หนึ่ง ทำการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนโดยดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างครบถ้วนสมบูรณ์จนได้รับผลของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือได้องค์ความรู้ หรือทฤษฎีที่อาจเป็นแบบจำลอง หรือสมมติฐานการวิจัย หรือการนำเสนอในรูปแบบอื่น เช่น การบรรยาย เป็นต้น ระยะที่สอง การวิจัยเชิงปริมาณโดยนำเอาผลของการวิจัยเชิงคุณภาพมาเป็นตัวตั้งว่าประเด็นหรือจุดเน้นของการวิจัยเชิงปริมาณคืออะไร เป็นการนำเอาทฤษฎีหรือสมมติฐานที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพมาทำการทดสอบหรือยืนยันด้วยการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Survey) (Babbie, 2008; Kothari, 2004) ระยะที่สาม การบูรณาการหรือการผสมผสานข้อมูล ในขั้นนี้เป็นการนำเสนอผลการสำรวจเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้คือการสำรวจผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบหรือยืนยันความรู้หรือทฤษฎีที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ (2) ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้คือนักวิจัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะหรือประสบการณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างลึกซึ้งเนื่องจากจะต้องนำเอาการวิจัยเชิงคุณภาพมาเป็นตัวตั้ง ซึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นจะมียุทธศาสตร์การวิจัยหลากหลายรูปแบบมาก (จำเนียร จวงตระกูล, 2553) อีกทั้งในแต่ละแบบก็มีความแตกต่างกันอย่างมากและไม่สามารถนำมาใช้ทดแทนกันได้ เพราะ

แต่ละแบบมีคุณลักษณะเฉพาะเป็นของตนเองไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการดำเนินการวิจัย ไม่ว่าจะเป็น วิธีการสุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลก็必将มีความแตกต่างกันออกไปเป็นการเฉพาะ (Creswell, 2013) (3) การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้เหมาะสำหรับโครงการวิจัยที่ประสงค์จะสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่ แล้วนำเอาความรู้ที่สร้างขึ้นมาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพไปตรวจสอบโดยการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบผลหรือยืนยันความรู้หรือทฤษฎีที่สร้างขึ้นมาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นอย่างดี

3. การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบทำตามลำดับเพื่อแปลงโฉม (Sequential Transformative Strategy) มีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาดังต่อไปนี้คือ (1) การออกแบบการวิจัยมีความแตกต่างจากสองแบบแรกมาก แม้จะมีการแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยเป็นสามระยะ เช่นเดียวกับสองแบบแรกก็ตาม แต่ส่วนที่ต่างออกไปก็คือการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณนั้นจะเก็บข้อมูลแบบใดก่อนก็ได้ ในขณะที่เดียวกันการให้น้ำหนักกับการวิจัยอาจให้น้ำหนักแก่การวิจัยประเภทใดประเภทหนึ่งมากกว่าหรือเท่าเทียมกันก็ได้ ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้ มีการใช้มุมมองทางทฤษฎีหรือกระบวนการทัศน์การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งที่แตกต่างไปจากสองแบบแรก เช่น ใช้กระบวนการทัศน์การเป็นตัวแทนหรือกระบวนการทัศน์อื่นนำทางการวิจัย ประเด็นสำคัญก็คือมุมมองหรือกระบวนการทัศน์มีความสำคัญมากในการขึ้นำการวิจัยแบบนี้มากกว่าสองแบบแรกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้มีเป้าประสงค์หลักคือการใช้ระเบียบวิธีการวิจัยที่จะเป็นเครื่องมือรองรับมุมมองทางทฤษฎีของนักวิจัยเป็นหลักโดยอาจจะช่วยให้สามารถส่งเสียงหรือสะท้อนมุมมองที่หลากหลายที่จะเป็นตัวแทนให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยหรือเพื่อที่จะให้สามารถทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ หรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นผลของการวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ

การวิจัยตามยุทธศาสตร์แบบนี้เป็นการวิจัยเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการแปลงโฉมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่นักวิจัยนำมาทำการวิจัย (2) ประเด็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งในการใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้อยู่ที่กระบวนการค้นนำทางการวิจัยซึ่งแตกต่างออกไปจากสองแบบแรก คือใช้กระบวนการค้นแบบเป็นตัวแทนหรือแบบมีส่วนร่วม (Advocacy/Participatory Action Research) เนื่องจากเป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้คือทำการวิจัยเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นผลสำคัญของการวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์แบบนี้ ประเด็นสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือกระบวนการขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งต้องใช้ระเบียบวิธีการวิจัยที่แตกต่างออกไปโดยจะใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) (Coughlan & Coghlan, 2002) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) (Blair & Minkler, 2009) เป็นหลักสำคัญ นักวิจัยจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีความรู้ทักษะและความสามารถในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าวนี้นี้ (3) เนื่องจากเป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยนักวิจัยทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือเป็นปากเป็นเสียงให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้ จึงเป็นหัวใจหลักของการวิจัย เช่น การวิจัยเพื่อเปลี่ยนแปลงและเป็นปากเป็นเสียงให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ หรือเพื่อพิทักษ์สิทธิสตรี หรือบุคคลที่มีลักษณะพิเศษต่างๆ เช่น กลุ่มบุคคลเพศที่สาม หรือกลุ่มบุคคลแปลงเพศ เป็นต้น นักวิจัยจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีจุดยืนในความเชื่อพื้นฐานหรือกระบวนการค้นแบบนี้ด้วย

4. การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบการทำคู่ขนานเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย (Concurrent Triangulation Strategy) มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้ คือ (1) การวิจัยตามแบบยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้เป็นการทำการวิจัยสองอย่าง คือ การวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพคู่ขนานกันหรือควบคู่กันไปเลยใน

เวลาเดียวกันในโครงการเดียวกัน การให้น้ำหนักแก่การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งควรจะมีความเท่าเทียมกัน แต่ก็สามารถที่จะให้น้ำหนักแก่การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งมากกว่าก็ได้ การออกแบบการวิจัยมีความแตกต่างจากสามแบบแรกมาก โดยมีการแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นสองระยะ เพราะในระยะที่หนึ่งจะมีการทำการวิจัยทั้งสองแบบคู่ขนานกันไปจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วจึงไปสู่ระยะที่สอง คือนำผลการวิจัยของทั้งสองแบบมาเปรียบเทียบกัน ปัญหาหลักในการทำวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้ก็คือในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิจัยจะต้องเลือกยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงคุณภาพแบบใดแบบหนึ่งเป็นตัวตั้ง เช่น ใช้ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎี (Grounded Theory) (Glaser & Strauss, 1967) เป็นต้น แล้วดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนการวิจัยแบบนี้จนครบถ้วนคู่ขนานกันไปกับการวิจัยเชิงปริมาณจนจบสิ้นกระบวนการแล้วก้าวไปสู่ระยะที่สองคือการนำเอาผลการวิจัยทั้งสองแบบมาเปรียบเทียบกันดังกล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามการวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้ถ้ามีระยะเดียวก็ได้ถ้ามีการบูรณาการข้อมูลไปในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล (2) เป้าหมายหลักของการใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้คือเพื่อที่จะยืนยันหรือตรวจสอบผลการวิจัยทั้งสองแบบนี้ในโครงการเดียวกัน การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้ช่วยแก้ปัญหาความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยเนื่องจากการทำวิจัยทั้งเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันเป็นแบบคู่ขนานกันไปแล้วนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน หรือพิจารณาร่วมกัน เป็นการยืนยันผลการวิจัยและสร้างความเชื่อมั่นเชื่อถือในผลของการวิจัย (3) การวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้เหมาะกับนักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการวิจัยทั้งสองแบบ โดยประเด็นที่อาจเป็นปัญหาอยู่ที่ส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องจากมีความหลากหลาย แนวทางในการแก้ไขปัญหานี้คือการทำงานเป็นทีมระหว่างนักวิจัยเชิงปริมาณกับนักวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสริมจุดอ่อนของกันและกันโดยการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด อันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้

และทักษะแก่กันและกันอันเป็นการสร้างสมรรถนะในการวิจัยทั้งสองแบบให้แก่ นักวิจัยไทยได้อีกทางหนึ่ง

5. การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบการทำคู่ขนานโดยมีแบบหนึ่งซ้อนหรือฝัง อยู่ในอีกแบบหนึ่ง (Concurrent Nested or Embedded Strategy) มีประเด็นสำคัญ ที่จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้คือ (1) การวิจัยตามแบบยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบ นี้เป็นการทำการวิจัยสองอย่างคือการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพคู่ขนานกัน หรือควบคู่กันไปเลยในเวลาเดียวกันในโครงการเดียวกัน โดยมีวิธีการวิจัยแบบหนึ่งเป็น หลักใหญ่แล้วใช้วิธีการวิจัยอีกแบบหนึ่งเป็นรองโดยมีการซ้อนหรือฝังไว้ข้างในการวิจัย อีกแบบหนึ่งที่เป็นหลักใหญ่ เช่น การใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักใหญ่และใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพที่มีขนาดเล็กอยู่ภายใต้หรือภายในการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ หรือ ในทางกลับกันอาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักใหญ่ของโครงการและใช้การวิจัยเชิง ปริมาณขนาดเล็กซ้อนหรือฝังอยู่ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้จะมีการให้น้ำหนักแก่การ วิจัยแบบที่เป็นหลักใหญ่มากกว่าการวิจัยแบบที่ใช้ซ้อนหรือฝังไว้ การวิจัยที่ใช้ ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้เป็นการวิจัยที่มีระยะเดียวคือการบูรณาการหรือการ ผสมผสานข้อมูลจะกระทำในช่วงเวลาการวิเคราะห์ข้อมูล ในขณะเดียวกันมุมมองทาง ทฤษฎีของนักวิจัยอาจจะเป็นแนวทางในการออกแบบการวิจัยหรือไม่ก็ได้ (2) เป้าหมาย หลักของยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้ประการแรกก็คือ ใช้เพื่อให้ได้มุมมองที่กว้างขวาง มากขึ้นกว่าการใช้วิธีการวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียว ประการที่สองก็คือการใช้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยหลายคำถามที่แตกต่างกันและใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่ม บุคคลหรือระดับของบุคคลภายในองค์การเดียวกันอันเป็นการเพิ่มความแข็งแกร่งใน ด้านความเชื่อมั่นเชื่อถือในผลการวิจัยให้มากขึ้น (3) การดำเนินการวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์ การวิจัยแบบนี้จะเห็นว่าไม่ได้มีความสลับซับซ้อนมากนัก ทั้งนี้มีจุดแข็งที่ว่านักวิจัย สามารถเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันไปได้ เช่น ในขณะที่ทำการ วิจัยเชิงปริมาณมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเก็บข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น มีการนำเอาการ

วิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาใช้ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นกลุ่ม เฉพาะทำให้การวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้นในทำนองเดียวกันหากมีการทำการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักอาจจะนำเอาการวิจัยเชิงปริมาณมาช่วยทดสอบข้อมูล หรือยืนยันข้อมูลโดยสถิติจนทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ก็คือข้อมูลต่างๆ ที่เก็บมานั้นจำเป็นจะต้องมีการแปลงโฉมหรือปรับเปลี่ยนเพื่อที่จะให้สามารถบูรณาการหรือผสมผสานกันได้ในระหว่างกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลการกระทำเช่นนี้อาจนำไปสู่ประเด็นที่มีความขัดแย้งของข้อมูลประเภทต่างๆ ซึ่งนักวิจัยจำเป็นต้องทำการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งของข้อมูลเหล่านี้ การวิจัยแบบผสมแบบนี้ยังมีผู้ทำไม่มากนัก จึงอาจทำให้นักวิจัยขาดแนวทางที่เป็นตัวอย่างเป็นผลให้เกิดปัญหาต่างๆ รวมทั้งด้านความลำเอียงในการให้น้ำหนักแก่การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งซึ่งอาจส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของโครงการวิจัยได้ แนวทางแก้ไขปัญหานี้อาจจะใช้วิธีการทำงานเป็นทีมของนักวิจัยดังได้กล่าวมาแล้ว

6. การใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบการทำคู่ขนานเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือการแปลงโฉม (Concurrent Transformative Strategy) มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้คือ (1) การวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้มีการเก็บข้อมูลการวิจัยทั้งสองแบบคือการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไป โดยอาจจะให้น้ำหนักแก่การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งมากกว่าหรือให้ทั้งสองแบบเท่าเทียมกันก็ได้ การบูรณาการข้อมูลจะกระทำในระหว่างกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลหรืออาจจะทำในช่วงการตีความหมายก็ได้ ดังนั้นการวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์แบบนี้จะมีระยะเดียวหรือสองระยะก็ได้ ทั้งนี้การวิจัยแบบนี้จะมีมุมมองทางทฤษฎีที่เฉพาะเจาะจงเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย เช่น อาจจะใช้ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) การเป็นตัวแทน (Advocacy) การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory) หรือกรอบแนวคิดทางทฤษฎี (Theoretical Framework) เป็นเครื่องมือนำทางการวิจัย ซึ่งก็คล้ายกับยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบการทำตามลำดับเพื่อแปลงโฉม เป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์นี้

ก็เพื่อรองรับมุมมองทางทฤษฎีของนักวิจัยที่จะใช้ในการวิจัยในโครงการวิจัยโครงการใดโครงการหนึ่งโครงการเดียว (2) จุดแข็งของยุทธศาสตร์แบบนี้ก็นักวิจัยสามารถเก็บข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไปได้ซึ่งเกิดเป็นจุดเด่นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยแบบนี้ นอกจากนี้ยังใช้เวลาในการเก็บมูนน้อยกว่าการใช้ยุทธศาสตร์แบบทำตามลำดับ ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญก็คล้ายกับยุทธศาสตร์แบบที่ห้า คือ ก่อนที่จะมีการบูรณาการข้อมูลได้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือแปลงโฉมข้อมูลเสียก่อนซึ่งจะกระทำในช่วงของการวิเคราะห์ข้อมูลอันอาจจะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างข้อมูลประเภทต่างๆ ที่จะต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหา การวิจัยแบบนี้ใช้ความเชี่ยวชาญ ในแต่ละด้านเป็นอย่างมากและจะต้องใช้ความพยายามสูงมากในการศึกษาโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกันในโครงการเดียวกัน (3) การวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมแบบนี้เหมาะสำหรับนักวิจัยที่มีจุดยืนอย่างมั่นคงที่มุ่งตรงต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเท่าเทียมในสังคม โดยเป็นปากเป็นเสียงหรือเป็นตัวแทนของกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ หรือกลุ่มคนที่มีลักษณะพิเศษ รวมทั้งด้านการให้อำนาจและสิทธิสตรีเป็นต้น ปัญหาสำคัญในการใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบนี้ก็คือมีความจำเป็นที่นักวิจัยจะต้องมีความเชี่ยวชาญสูง อย่างไรก็ตามแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ก็ทำได้โดยการใช้นักวิจัยทำงานแบบเป็นทีมดังได้กล่าวมาแล้ว

จากการพิจารณาการนำยุทธศาสตร์การวิจัยแบบผสมทั้งหกแบบสู่การปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าจุดอ่อนที่สำคัญอยู่ที่นักวิจัยจะต้องทำงานวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเรื่องเดียวกันในโครงการเดียวกันซึ่งนักวิจัยจำเป็นต้องมีทักษะในการทำวิจัยทั้งสองแบบ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วนักวิจัยมักจะมีเชี่ยวชาญเฉพาะด้านคือเป็นนักวิจัยเชิงปริมาณหรือนักวิจัยเชิงคุณภาพ แนวทางที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้เป็นอย่างดีทางหนึ่งก็คือการใช้นักวิจัยแบบเป็นทีมโดยมีนักวิจัยที่เชี่ยวชาญด้าน การวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพรวมทั้งการวิจัยแบบผสมเพื่อร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อเสริมจุดแข็งและปิด

จุดอ่อนของแต่ละคนนอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำการฝึกอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักวิจัยที่ขาดสมรรถนะด้านใดด้านหนึ่งให้มีสมรรถนะพร้อมที่จะทำการวิจัยแบบผสมได้อย่างกว้างขวางซึ่งจะสามารถช่วยบรรเทาปัญหานี้ไปได้

สรุปผล

การวิจัยแบบผสมเป็นการวิจัยที่ทำการวิจัยสองแบบในโครงการเดียวกันคือ ทำทั้งการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพในโครงการเดียวกันโดยใช้กระบวนการทั้งแบบปฏิบัตินิยมเป็นกระบวนการที่ค้นนำทางการวิจัย ยุทธศาสตร์หลักของการวิจัยแบบผสมมีสองยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์แบบการทำตามลำดับ กับยุทธศาสตร์การทำแบบคู่ขนานหรือการทำแบบทำควบคู่กันไป จากยุทธศาสตร์หลักสองแบบนี้สามารถแยกย่อยเป็นยุทธศาสตร์ย่อยได้แบบละสามยุทธศาสตร์ รวมแล้วการวิจัยแบบผสมที่นำเสนอในบทความนี้จึงมียุทธศาสตร์การวิจัยรวมทั้งสิ้นหกยุทธศาสตร์ด้วยกัน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การทำตามลำดับเพื่ออธิบายผล ยุทธศาสตร์การทำตามลำดับเพื่อสำรวจผล ยุทธศาสตร์การทำตามลำดับเพื่อแปลงโฉม ยุทธศาสตร์การทำคู่ขนานเพื่อเปรียบเทียบ ยุทธศาสตร์การทำคู่ขนานแบบซ้อนกันหรือฝังใน และยุทธศาสตร์การทำคู่ขนานเพื่อแปลงโฉม การวิจัยแบบผสมช่วยสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือในงานวิจัยเนื่องจากการทำการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในโครงการเดียวกันนับเป็นการวิจัยที่ช่วยอุดช่องว่างหรือช่วยคลี่คลายปัญหาข้อจำกัดของการวิจัยทั้งสองแบบได้

อย่างไรก็ตามในการทำการวิจัยแบบผสมนั้นก็มีข้อควรคำนึงหลายด้านประกอบด้วย ด้านการออกแบบการวิจัยซึ่งจะต้องกระทำให้เกิดความชัดเจนโดยเริ่มต้นจากการระบุกระบวนการค้นคว้าวิจัย ประเภทการวิจัย ยุทธศาสตร์การวิจัย ตลอดจนระเบียบวิธีในการดำเนินการวิจัยโดยละเอียดในข้อเสนอโครงการวิจัยและรายงานการ

วิจัย อีกประการหนึ่งก็คือจะต้องคำนึงและตระหนักถึงคุณลักษณะสำคัญของการวิจัยแบบผสม เช่น การผสมผสานหรือการบูรณาการข้อมูล เป็นต้น

การอภิปรายผล

เนื่องจากการวิจัยแบบผสมเป็นการวิจัยที่ต้องทำการวิจัยสองแบบคือการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพในโครงการเดียวกัน และเนื่องจากการวิจัยสองแบบนี้ใช้กระบวนการค้นคว้าทางการวิจัยที่แตกต่างกัน ประกอบกับการวิจัยแบบผสมใช้กระบวนการค้นคว้าแบบปฏิบัตินิยม (Creswell, 2009) ซึ่งมียุทธศาสตร์การวิจัยหลากหลายรูปแบบโดยได้นำเสนอในบทความนี้รวมหกแบบ (Creswell, 2009; Terrell, 2012) ซึ่งแต่ละแบบนำไปสู่การออกแบบการวิจัยที่แตกต่างกัน อีกทั้งการดำเนินการวิจัยที่ใช้ยุทธศาสตร์แตกต่างกันก็มีความแตกต่างกันในรายละเอียดของการออกแบบการวิจัยอีกด้วย (จำเนียร จวงตระกูล, 2560) ผู้ที่จะทำการวิจัยแบบผสมจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะอย่างเพียงพอ (Terrell, 2012) รวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก็จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยแบบผสมด้วยเช่นกัน เช่น ผู้เขียนข้ออ้างอิง (Terms of Reference) เพื่อว่าจ้างหรือให้ทุนการวิจัย กรรมการผู้ตรวจรับงานวิจัย หรือกรรมการสอบวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น ๆ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยแบบผสมเช่นกัน อีกประการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนวิชาการวิจัยเพียงสามหน่วยกิตหรือประมาณ 48 ชั่วโมง จึงอาจไม่มีเวลาเพียงพอที่จะสอนการวิจัยแบบผสมได้ครบถ้วน เวลาที่จะสอนการวิจัยหลายรูปแบบอาจจะไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

ประการที่หนึ่ง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยแบบผสมอย่างทั่วถึง ประการที่สอง ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยแบบผสมที่ถูกต้องตามหลักการและหลักวิชาการวิจัยแบบผสมมากขึ้นโดยอาจใช้วิธีการจูงใจที่ใช้ตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น รางวัลการวิจัยแบบผสมดีเด่น เป็นต้น ประการที่สาม ควรส่งเสริมให้มีการเขียนและตีพิมพ์ตำราและบทความการวิจัยแบบผสมที่ผ่านการคัดกรองคุณภาพอย่างเข้มข้นเพื่อให้แน่ใจว่าตำราและบทความต่างๆ นั้นได้มาตรฐานสากลและเป็นแหล่งความรู้แก่นักวิจัย นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนได้ ประการที่สี่ ควรก่อตั้งวารสารการวิจัยแบบผสมขึ้นในประเทศไทยเพื่อเป็นเวทีในการตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัยแบบผสมให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ประการที่ห้า ควรก่อตั้งสมาคมนักวิจัยแบบผสมขึ้นในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยแบบผสมให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จำเนียร จวงตระกูล. (2553). การวิจัยเชิงคุณภาพ: เครื่องมือสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศูนย์กฎหมายธุรกิจอินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล จำกัด.
- จำเนียร จวงตระกูล. (2560). การออกแบบการวิจัยภาคปฏิบัติ: การศึกษาจากบทความวิจัยในวารสารวิชาการในประเทศไทย. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์. 4 (2). 172-206.
- จำเนียร จวงตระกูล. (2561). ปัญหาการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารบริหารธุรกิจสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 1 (2). 1-21.

จำเนียร จวงตระกูล และ กัญจนวลัย นนทแก้ว แฟร์รี่. (2563). การวิจัยแบบผสม: การ
นำการออกแบบการวิจัยแบบผสมเจ็ดรูปแบบสู่การปฏิบัติ. **วารสารชุมชน
วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา** 14 (1). 1-14.

ลิซิดา เฉลิมพลโยธิน และ ประสพชัย พสุนนท์. (2561). การวิจัยแบบออกแบบแปลง
รูป: Research Transformative Design. **Veridian E-Journal,
Silpakorn University. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์
และศิลปะ** 11 (2). 2610-2622.

วัลลิกา ฉลากบาง. (2560). การวิจัยแบบผสม: การนำการออกแบบการวิจัยแบบผสม
เจ็ดรูปแบบสู่การ ปฏิบัติ. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม** 7 (2). 124-132.

Babbie, E. (2008). **The Basics of Social Research** (4 ed.). Belmont, CA:
Thomson Wadsworth.

Blair, T., & Minkler, M. (2009). Participatory Action Research With Older
Adults: Key Principles in Practice. **The Gerontologist**, 49(5),
651-662.

Brannen, J. (2018). **Mixed Methods Research: A discussion paper**.
Retrieved 6 April 2020, from
<https://www.researchgate.net/publication/251776164>

Coughlan, P., & Coughlan, D. (2002). Action Research: Action research for
operation management. **International Journal of Operations &
Production Management**, 22(2), 220-240.

Creswell, J. W. (2009). **Research Design: Qualitative, Quantitative, and
Mixed Methods Approaches** (3 ed.). Los Angeles: SAGE.

Creswell, J. W. (2013). **Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches** (3 ed.). Thousand Oaks, California: SAGE.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2007). **Designing and Conducting Mixed Methods Research**. Thousand Oaks: Sage.

Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). **The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research**. Chicago, Illinois: Aldine.

Hsieh, H-F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. **Qualitative Health Research**, 15(9), 1277-1288.

Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. **Journal of Mixed Methods Research**, 1, 112-133.

Joungtrakul, J., Sheehan, B., & Aticomswan, A. (2013). Qualitative Data Collection Tool: A New Approach to Developing an Interview Guide. **AFBE Journal**, 6(2), 140-154.

Kothari, C. R. (2004). **Research Methodology: Methods and Techniques** (2 ed.). New Delhi: New Age International (P) Limited, Publishers

Mixed Methods International Research Association. (n.d.). Home.

Retrieved 18 October 2019, from <https://mmira.wildapricot.org>

Roberts, L. D. & Allen, P. J. (2019). A Call for the Inclusion of Mixed Methods Research in the Undergraduate Psychology

Curriculum. **Frontiers in Psychology**, 9(2709). doi:

10.3389/fpsyg.2018.02709

Saldana, J. . (2009). **The coding manual for qualitative researchers.**

Thousand Oaks, CA: Sage.

Terrell, S. R. (2012). Mixed-Methods Research Methodologies. **The**

Qualitative Report, 17(1), 254-280.

Twitter. (n.d.). Mixed Methods International Research Association.

Retrieved 18 October 2019, from

<https://mobile.twitter.com/mmirassociation?lang=en>

Wikipedia. (n.d.). Journal of Mixed Methods Research. Retrieved 18

October 2019, from

https://en.m.wikipedia.org/wiki/Journal_of_Mixed_Methods_Research

Translated Thai References

Chalakbang, W. (2017). Mixed Methods Research. **Nakhon Phanom**

University Journal 7 (2). 124-132.

Chalermpolyothin, L., and Pasunon, P. (2018). Research Transformative

Design. **Veridian E-Journal, Silpakorn University. Thai**

Language Issue. Humanities, Social Science and Art. 11 (2).

2610-2622.

Joungtrakul, J. (2010). **Qualitative Research: A Tool for Knowledge**

Creation for National Development . Bangkok: Business Law

Center International Company Limited.

- Joungtrakul, J. (2017). Research Design in Practices: A Study of Research Design in Research Articles Published in Academic Journals in Thailand. **Prae-wa Kalasin Journal of Kalasin University**. 4 (2). 172-206.
- Joungtrakul, J. (2018). Sample Size and Sampling Issues in Qualitative Research. **Journal of Business Administration and Social Sciences**. 1 (2). 1-21.
- Joungtrakul, J., and Ferry, K. N. (2020). Mixed Methods Research (MMR): Choosing Among Seven MMR Designs. **NRRU Community Research Journal. of Business Administration and Social Sciences**. 14 (1). 1-14.